

Oponentský posudek na bakalářskou práci Petry Raušové: Imigrační a integrační politiky Evropské unie směrem ke státním příslušníkům třetích zemí (Praha, FHS UK, 2007);

Autorka sepsala práci, ve které sleduje řadu otázek, týkajících se zacházení s emigranty, a to z perspektiv různých evropských dohod a smluv. Autorka poukázala na několik národních modelů integrace cizinců a zohlednila tendence vývoje evropských integračních politik. Autorka uvedla řadu praktických doporučení, které by mohly nápomoci úspěšné integrace cizinců, a to s přehlednutím k proměnám, ke kterým v Evropě a ve světě v posledních letech dochází. Petra Raušová použila ve své práci jak teoretickou literaturu, tak i literaturu, která odráží historický vývoj až k současnému stavu imigrační a integrační politiky v evropském kontextu. Přes uvedené přednosti, mám k předložené práci několik poznámek a připomínek.

Obecný nedostatek (k celé práci) je ten, že autorka z mého hlediska nedostatečně důsledně podložila svou práci teoreticky. Například, část práce, vyloženě věnovaná teorii emigrace v Evropě (část II.) je podložena pouze jedním teoretickým zdrojem. Neměl bych k tomu výtku, kdyby autorka alespoň uvedla, že se jedná o jeden ze mnohá možných pohledů na imigrační proces (u autorky – o čtyřech fasích). Autorka však následně uvádí přehled dějin emigrace v Evropě (tam není jasné, odkud čerpá – zda ze stejného, nebo z jiného zdroje – to by mělo být uvedeno) a pak píše (str. 10), že přehled dějin emigrace *potvrzuje* čtyřfázový model imigračního procesu. Tento nedostatek je v podstatě charakteristický pro celou práci – autorka neuvádí zdroje, z nichž čerpá a proto je na mnohá místech nejasné – zda se jedná o zdroj, uvedený před několika stránkami, nebo o nějaký nezmíněný (autorčin) výzkum.

Dále za obecný nedostatek považuji to, že autorka na mnohá místech uvádí etické hodnocení imigračních a integračních procesů, jako čehosi apriori dobrého a přínosného. Já osobně nechci a nemůžu hodnotit zmíněné procesy ani jako dobré, ani jako špatné a myslím, že ve vědecké práci by bylo vhodné zaujmout větší odstup vůči zkoumané látce (konkrétně by se dalo říci, že emigranti ohrožují tradiční hodnoty zemí, do kterých přichází (viz. např. aféra s karikatury alláha – ohrožení svobody tisku, svobody projevu, veřejných svobod), zvyšují úroveň kriminality, roznášá nemoci atd.).

K dalším nedostatkům patří následující. Když autorka uvádí přehled dějin imigračních procesů (5-6) – není vždy jasné, kdy autorka mluví o dějinách EU, a kdy o událostech vzdálených 200-300 let. Také k meziválečnému období – stála by za zmínku jihoslovenská emigrace do Centrální Evropy (např. Bulhaři v Československu). Když autorka píše o diskriminaci bývalých obyvatelů kolonií (s. 7) – také by bylo vhodné uvést zdroj této informace (obecné nedostatky) a v čem se tato diskriminace projevovala.

Spíše jako diskuse – str. 8 – kdy píšete o tom, že stát dává přednost občanům před cizinci. Dle většiny teorií vzniku státu je jeho přímým úkolem upřednostňovat a chránit vlastní občany (proto, že občany se vzdali v jeho prospěch části svých práv a odvádějí daně na udržování státu).

Ke stránce 9 – o tom, že z uvedených (legislativních) důvodů cizinci přicházejí do cílových zemí ilegálně; také vidím jako problematické – nelegální vstup do cizí země je ve většině případů osobním rozhodnutím toho, kdo do země nelegálně vstupuje.

Ke stránce 10 – možná je vhodné zdůraznit, že v letech 1989, 1990 a dále do EU masově vraceli Řekové a Němci ze Sovětského Svazu (jednalo se o statisíce lidí).

Ke stránce 10, závěry – obecné nedostatky – není jasné, na základě čeho jsou udělány uvedené závěry.

Ke kapitole III., např. str. 12-13, je vhodné uvést a zdůraznit, v jakých historických kontextech tyto modely národů vznikly. Také tady by bylo vhodné uvést hlubší přehled teorie

nacionalismů (doporučuji se podívat na tematická studie M. Hrocha nebo na editovaný jím sborník *Pohled na národ a nacionalismus*, Praha, 2003). Neúplně správně – že pouze cizinci se musí učit německy. I etničtí Němci museli pro získání občanství složit jazykovou zkoušku (i když trvalý pobyt byl jim udělen okamžitě). Ke stránce 14, o tom, že většinová společnost nerespektuje práva menšin – otázka – zda menšiny respektují práva většiny (příklady – Francie, Belgie, Nizozemí, Dánsko a další).

Ke kapitole IV. Např. stránka 15. a dále – důsledněji uvádět prameny; u jednotlivých smluv a dohod – uvést konkrétní odkaz a citaci. Ke stránce 17., o interpretaci směrnice – není jasné, zda se jedná o autorčinu nebo něčí interpretaci (jestli od autorky – citovat, jestli od někoho jiného – uvést odkaz). Obecně chci zdůraznit, že autorka velice podrobně rozebrala Haagský program, ale i tam není vždy jasné, v čem se spočíval vývoj který vedl až k přijetí tohoto programu a jak se tento program navázal na starší integrační modely (str. 21-22). Ke stránce 24 jako téma k diskusi – jak se má postupovat v případech, kdy je zřetelné, že přistěhovalci nechtějí dodržovat zásadní hodnoty EU. K diskusi o vzájemném obohacování – co ale o tom myslí domácí obyvatelstvo? Str. 26-27 také k diskusi – o povinnostech orgánů EU a národních států vůči emigrantům – neporušujeme jejich práva již tím, že jich a priori považujeme za ničeho neschopné děti (bylo uvedeno, že rozhodující většina emigrantů jsou dospělí muži)? K diskusi (s. 29) o diskusi mezi náboženskými skupinami – mají státní orgány zasahovat do tak citlivých záležitostí? S. 30, k diskuse – občanství jako poslední krok k integraci – víme ze zkušenosti, že např. ve Francii účastníky nepokojů byli francouzští občané.

Formálně – práce má rozsah cca. 38-39 normostran, zatímco požadovaný rozsah bakalářské eseje je 50 stran.

S přihlédnutím k uvedeným nedostatkům a připomínkám doporučuji práci Petry Raušové k obhajobě, s tím, že hodnotil bych předloženou bakalářskou esej jako „dobrou“ s doporučeným bodovým hodnocením v rozmezí 25-28 bodů.

V Semicích u Lysé nad Labem
11. března 2007

Mgr. Dimitrij Dospíšil